УДК 519.683

д.т.н., проф. **Мясіщев О.А.** (ХмНУ)

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ GPU NVIDIA ПРИ ВИРІШЕННІ СИСТЕМ ЛІНІЙНИХ РІВНЯНЬ

У статті проведені дослідження доцільності застосування графічних процесорів NVIDIA для розв'язання систем лінійних рівнянь в порівнянні зі звичайними багатоядерними процесорами. Показано, що GPU Tesla C2075 рішення систем лінійних рівнянь з матрицею загального вигляду виконує в 7 разів швидше для чисел з подвійною точністю, ніж паралельна обчислювальна система на базі шестиядерних процесора AMD Phenom II X6 1090T з частотою 3.2 ГГц.

Ключові слова: графічний процесор, факторизація матриці, GPU.

В статье проведены исследования целесообразности применения графических процессоров NVIDIA для решения систем линейных уравнений по сравнению с обычными многоядерными процессорами. Показано, что GPU Tesla C2075 решение систем линейных уравнений с матрицей общего вида выполняет в 7 раз быстрее для чисел с двойной точностью, чем параллельная вычислительная система на базе шестиядерного процессора AMD Phenom II X6 1090T з частотой 3.2 ГГц.

Ключевые слова: графический процессор, факторизация матрицы, GPU.

The paper investigated the feasibility of NVIDIA GPUs to solve systems of linear equations as compared to conventional multi-core processors. Shown that the GPU Tesla C2075 solving systems of linear equations with a general matrix performs 7 times faster for double-precision numbers than the parallel computer system with a six-core processor AMD Phenom II X6 1090T 3.2GHz h.

Keywords: GPU, matrix factorization, GPU.

Постановка проблеми. Задачі теорії пружності, пластичності зводяться до системи диференціальних рівнянь в напругах і швидкостях. Зазвичай вони розв'язуються чисельно з використанням методу кінцевих елементів. У свою чергу цей метод зводиться до побудови так званих матриць жорсткості та рішенням систем лінійних рівнянь, що містить тисячі і навіть десятки тисяч невідомих. Для пружнопластичних і пластичних задач рішення систем рівнянь доводиться виконувати сотні і тисячі разів для виявлення кінцевої конфігурації деформованого матеріалу. Для цих цілей потрібні обчислювальні системи високої продуктивності. В даний час широкого поширення набули комп'ютери з багатоядерними процесорами. Наприклад, 6-й ядерний процесор AMD Phenom II X6 1090T (CPU), що представляє собою паралельну обчислювальну систему із загальною пам'яттю (SMP-система). З появою чіпа NVIDIA восьмого покоління G80 (2007р.) виникла програмно-апаратна архітектура CUDA, що дозволяє робити обчислення з використанням графічних процесорів NVIDIA. Ця технологія являє собою, як і у випадку з процесором, паралельну обчислювальну систему, у складі якої працює близько 500 процесорних ядер, наприклад для Tesla C2075. Проблема полягає в тому, щоб распараллеліть рішення систем лінійних рівнянь так, щоб отримати максимальне завантаження багатоядерного процесора CPU і процесорних ядер GPU і зіставити, наскільки відрізняється продуктивність різних моделей GPU від CPU AMD Phenom II X6 1090T для вирішення цього завдання при використанні чисел одинарної і подвійної точності.

Аналіз результатів попередніх досліджень. Невирішені завдання. В даний час відомі численні роботи, присвячені дослідженню продуктивності роботи паралельних систем, як на базі кластерних систем, так і багатоядерних процесорів [1,2,3,6]. В роботі [4] представлені рішення ряду задач і на GPU NVIDIA. Однак не був проведений детальний аналіз можливостей сучасних GPU NVIDIA при використанні методів програмування на базі бібліотек програм MAGMA (Matrix Algebra on GPU and Multicore Architectures) [8] для розв'язання систем лінійних рівнянь з числами одинарної і подвійної точності.

Мета статті. В роботі досліджується доцільність застосування графічних процесорів при рішенні зокрема задач розв'язання систем лінійних рівнянь в порівнянні зі звичайними багатоядерними процесорами. Розглядаються особливості використання та проблеми установки бібліотеки MAGMA.

Виклад основного матеріалу. Для проведення обчислювальних експериментів розглянемо дві системи. У кожній з них встановлений процесор (CPU) AMD Phenom II X6 1090T з частотою 3.2 ГГц. У першій системі встановлений графічний процесор (GPU) Tesla C2075, у другій GeForce GTX 480 фірми NVIDIA. GPU будуть виконувати роль обчислювальних прискорювачів для розв'язання систем лінійних рівнянь. Причому в першому випадку розрахунок буде виконуватися с урахуванням розпаралелювання по 6-ядер процесора з використанням бібліотек MPI, ScaLAPACK і ATLAS [1,2,3]. У другому і третьому випадках - розпаралелюванням по ядрам GPU Tesla C2075 і GeForce GTX 480 з використанням технології CUDA [4]. Обчислювальні системи працюють під управлінням операційної системи Linux Ubuntu ver. 10.10 desktop (64bit). На них встановлені компілятори фортран F77, gfortran з перерахованими вище бібліотеки для 6-та ядерного процесора. Для програмування на GPU Tesla C2075 і GeForce GTX 480 інстальовані відеодрайвер nvidia і програмне забезпечення CUDA Toolkit 4.0 із сайту http://developer.nvidia.com/cuda-toolkit-archive. Послідовність установки програмного забезпечення для GPU представлена в джерелі [5].

У тестовій програмі на фортране розрахунок проводитиметься для чисел з подвійною точністю. Рішення системи рівнянь розбито на два етапи:

-факторизація матриці системи (A) [7];

-саме рішення системи з використанням результатів, отриманих на першому етапі.

Кожен етап виконується за допомогою звернення до відповідних підпрограм бібліотек ScaLAPACK, BLACS, ATLAS. Перший етап використовує підпрограму PDGETRF, другий - PDGETRS [2]. У програмі для кожної підпрограми розраховується час її виконання. Розраховуються кількість операцій для першого (ops) та другого етапу (ops1), і обчислюється продуктивність системи для LU-факторизації і рішення системи в цілому.

Розглянемо процедуру вирішення цієї ж задачі на GPU. Для забезпечення максимальної продуктивності будемо також використовувати готові бібліотеки для вирішення систем рівнянь методом LU - факторизації. З цією метою на обчислювальній системі були встановлені бібліотеки lapack-3.4.0 і MAGMA (Matrix Algebra on GPU and Multicore Architectures) версії 1.1.0 [8].

Нижче представлена для GPU програма ur_f1.f90, написана на fortran 90, для рішення системи рівнянь методом LU-факторизації:

```
program testing_dgetrf_gpu_f
use magma
external cublas_init, cublas_set_matrix, cublas_get_matrix
external cublas_shutdown, cublas_alloc
integer cublas_alloc
double precision, allocatable :: h_A(:), h_B(:), h_X(:)
magma_devptr_t              :: devptrA, devptrB
integer, allocatable      :: ipiv(:)
integer                   :: i, n, info, stat, lda, size_of_elt, nrhs
real(kind=8)              :: ops,ops1, t, t1
integer                   :: tstart(2), tend(2), tstart1(2), tend1(2)
call cublas_init()
write (*,*) "Input n"
read (*,*) n
nrhs = 1
lda  = n
ldda = ((n+31)/32)*32
```

```
      size_of_elt = sizeof_double
      allocate(h_A(lda*n))
      allocate(h_B(lda*nrhs))
      allocate(h_X(lda*nrhs))
      allocate(ipiv(n))
      stat = cublas_alloc(ldda*n, size_of_elt, devPtrA)
      stat = cublas_alloc(ldda*nrhs, size_of_elt, devPtrB)
      do 10 i=1,n
      do 10 j=1,n
      h_A(i+(j-1)*n)=(sqrt(i/1.0d0))/11.0d0+(sqrt(j/1.0d0))/12.0d0
      if(i.eq.j) h_A(i+(j-1)*n)=10.0d0
10    continue
      do 11 i=1,n
      h_B(i)=(sqrt(i/1.0d0))/20.0d0 - 1.0d0
11     continue
      h_X(:) = h_B(:)
      call cublas_set_matrix(n, n, size_of_elt, h_A, lda, devptrA, ldda)
      call cublas_set_matrix(n, nrhs, size_of_elt, h_B, lda, devptrB, ldda)
      call magma_gettime_f(tstart)
      call magmaf_dgetrf_gpu(n, n, devptrA, ldda, ipiv, info)
      call magma_gettime_f(tend)
      call magma_gettimervalue_f(tstart, tend, t)
      write(*,*) "time LU =", t
      call magma_gettime_f(tstart1)
      call magmaf_dgetrs_gpu('n', n, nrhs, devptrA, ldda, ipiv, devptrB, ldda, info)
      call magma_gettime_f(tend1)
      call magma_gettimervalue_f(tstart1, tend1, t1)
      write(*,*) "time solve =", t1
      call cublas_get_matrix (n, nrhs, size_of_elt, devptrB, ldda, h_X, lda)
      write(*,*) "X(1)=",h_X(1),"X(",n,")=",h_X(n)
      ops = 2.0d0 * (dfloat(n))**3 / 3.0d0
      ops1 = 2.0d0 * (dfloat(n))**3 / 3.0d0 + 2.0d0*(dfloat(n))**2
      write(*,*)   '  Gflops LU  = ', ops /(t*1e6)
      write(*,*) ' Gflops summa solve = ', ops1 /(1e6*(t+t1))
      deallocate(h_A, h_X, h_B, ipiv)
      call cublas_free(devPtrA)
      call cublas_free(devPtrB)
      call cublas_shutdown()
      end
```

Тут для LU-факторизації використовуються підпрограма magmaf_dgetrf_gpu, а для вирішення системи рівнянь - magmaf_dgetrs_gpu [8]. Для них також розраховується час виконання і продуктивності обчислень окремо для LU-факторизації та вирішенні системи в цілому.

Розглянемо результати обчислювальних експериментів. У таблиці 1 зведені результати розрахунків по представлених вище програмам для CPU AMD і GPU Tesla C2075 при подвійної точності обчислень. Для процесора даються два варіанти: розрахунок виконується одним ядром і 6-ма ядрами. Представлена величина прискорення, яка ніде не досягає шестиразовій величини. Результати наведені у вигляді дробу: чисельник - час рахунки в секундах, знаменник - продуктивність в гігафлопс в секунду. Окремими стовпцями представлені розрахунки для LU-факторизації і рішення системи. У стовпці "рішення" у чисельнику дано час роботи підпрограми PDGETRS, тобто зворотного ходу, а в знаменнику - сумарна продуктивність при рішенні системи. Видно, що основна трудомісткість обчислень

пов'язана з LU-факторизації. Для CPU вона в 26.491/0.121 = 219 разів більше часу зворотного ходу, а для GPU в 3.718/0.071 = 52 рази для розміру матриці 11008x11008. Співвідношення збільшується при збільшенні розміру рівнянь. Таким чином, оцінку продуктивності можна виконувати тільки по LU-факторизації.

Таблиця 1

Мат-риця NxN	CPU AMD Phenom II X6 1090T					GPU Tesla C2075	
	6 ядер		1 ядро		Прис-кор.	LU-фактор.	Рішен.
	LU-факт.	Рішен.	LU-факт.	Рішен.			
1920	0.31/15.4	0.01/14.9	0.60/7.89	0.01/7.77	1.92	0.076/61.7	0.010/54.4
3072	0.91/21.1	0.02/20.7	2.38/8.11	0.03/8.03	2.58	0.230/84.0	0.017/78.4
4992	2.62/31.7	0.03/31.3	8.51/9.75	0.06/9.68	3.24	0.518/160.0	0.029/151.7
7104	7.61/31.4	0.05/31.2	23.52/10.2	0.12/10.1	3.09	1.180/202.6	0.043/195.6
8064	10.88/32.1	0.07/31.9	33.92/10.3	0.15/10.3	3.10	1.684/207.6	0.050/201.7
9984	20.23/32.8	0.10/32.6	61.90/10.7	0.24/10.7	3.05	2.882/230.2	0.063/225.3
11008	26.49/33.6	0.12/33.4	82.28/10.8	0.28/10.8	3.09	3.718/239.2	0.071/234.7
25344	-	-	-	-	-	38.665/280.7	0.204/279.2

У таблиці 2 наведені результати розрахунків продуктивностей виконання LU-факторизації в гігафлопс в секунду для GPU Tesla C2075, GeForce GTX 480 і CPU AMD Phenom II X6 1090T для одинарної (real) і подвійний (double) точність. Видно, що для розміру рівнянь до 3072, дешевший GPU GeForce 480 обганяє GPU Tesla C2075. При великих рівняннях перевага за Tesla C2075. В цілому при подвійної точності обчислень для розміру в 11008 рівнянь GPU Tesla C2075 “обганяє” процесор в 239.2/34.1 = 7.01 разів.

Таблиця 2

Матриця NxN	GPU Tesla C2075		GPU GeForce 480		CPU AMD	
	real	double	real	double	real	double
1920	77.9	61.7	90.9	66.4	18.3	15.4
3072	**132.3**	**84.2**	**170.1**	**84.2**	**30.8**	**21.1**
4992	150.9	160.3	161.2	128.5	50.0	31.7
7104	221.4	203.3	234.3	143.1	60.9	32.1
8064	251.4	208.1	263.4	145.0	58.5	32.7
9984	317.3	230.2	329.7	150.9	71.6	33.3
11008	351.4	239.2	365.3	153.2	73.9	34.1

У таблиці 3 наведені результати обчислень першого аргументу системи рівнянь. Тут Xr (1) відповідає одинарної точності, а Xd (1) - подвійної точності. Видно, що чим менше розмір рівнянь, тим менше відрізняються Xr (1) і Xd (1). При розмірі системи в 3000 рівнянь можна "вірити" тільки першим трьом значущим цифрам першого аргументу, а при розмірі 10000 рівнянь похибка ставати такою великою, що й перші значущі цифри стають під питанням. Таким чином, для систем понад 3000 рівнянь доцільно використовувати при розрахунках тільки числа з подвійною точністю.

Таблиця 3

Матриця NxN	Аргумент Xr(1), одинарна точн.	Аргумент Xd(1), подвійна точність	Різниця |Xr(1)-Xd(1)|
100x100	-9.904994E-02	-9.904992E-02	2.0E-06
1000x1000	7.36474E-03	7.36434E-03	4.0E-04
2000x2000	2.50738E-03	2.50710E-03	2.80E-04
3000x3000	**1.16325E-03**	**1.16273E-03**	**4.80E-04**
4000x4000	4.93012E-04	5.01715E-04	8.70E-02
5000x5000	4.92534E-04	5.03876E-04	1.13E-01
10000X10000	7.34304E-04	7.90892E-04	5.66E-01

Рішення системи в 11008 рівнянь з числами подвійної точності для Xd (1) показали наступні результати:
GPU Tesla C2075
Xd(1)=**9.9392662447128E-004** CPU AMD
Phenom II X6=**9.9392662452686E-004**
Тут можна припустити, що перші дев'ять значущих цифр є правильними.

Висновки та перспективи подальших досліджень.

1. При вирішенні систем рівнянь оцінку продуктивності можна виконувати тільки по LU-факторизації.

2. Для систем понад 3000 рівнянь доцільно при розрахунках використовувати тільки числа з подвійною точністю.

3. При вирішенні систем до 3000 рівнянь доцільно використовувати більш дешевий GPU GeForce 480 для обчислень з будь-якою точністю. Він працює в цьому діапазоні рівнянь швидше CPU AMD Phenom II X6 1090T в 4 рази для подвійної точності і в 5.5 рази для одинарної.

4.Для системи в 11008 рівнянь при подвійної точності обчислень GPU "обганяє" CPU в 7 разів.

5. При вирішенні систем рівнянь на 6-й ядерному CPU вдається досягти максимального прискорення в 3.24 рази порівняно з розрахунками на 1-му ядрі для використовуваних бібліотек ScaLAPACK і ATLAS.

6. Перевага GPU в порівнянні з CPU зростає зі збільшенням числа рівнянь. Наприклад, GPU Tesla C2075 для 1920 рівнянь в системі працює в 4 рази швидше CPU AMD, а для 11008 рівнянь в 7 разів.

7. Розглянутий спосіб розв'язання систем лінійних рівнянь справедливий для використання в обчислювальній системі тільки одного GPU. Однак невідомо, наскільки ефективно розпаралелювання цього завдання на декількох встановлених GPU в багатоядерної системі.

ЛІТЕРАТУРА:

1.Антонов А.С. Параллельное программирование с использованием технологии MPI: Учебное пособие. – М.: Изд-во МГУ, 2004. – 71 с.

2. The ScaLAPACK Project. [Electronic resource]. – Mode of access: http://www.netlib.org

3. Automatically Tuned Linear Algebra Software (ATLAS). [Electronic resource]. – Mode of access: http://math-atlas.sourceforge.net/

4.Боресков А.В., Харламов А.А. Основы работы с технологией CUDA. – М.: ДМК Пресс, 2010.
– 232 с.: ил.

5.Установка CUDA Toolkit и драйвера NVIDIA для разработчиков. [Electronic resource]. - Mode of access: http://forum.ubuntu.ru/index.php?topic=114802.0

6.Мясищев А.А. Достижение наибольшей производительности перемножения матриц на системах с многоядерными процессорами. – Кривий Ріг: Видавничий відділ НметАУ, 2010. – Т. 3: Теорія та методика навчання інформатики. – 303 с.

7. LUP-разложение. Материал из Википедии – свободной энциклопедии. [Electronic resource]. – Mode of access: http://ru.wikipedia.org/wiki/LUP-разложение.

8. Matrix Algebra on GPU and Multicore Architectures. [Electronic resource]. – Mode of access: http://icl.cs.utk.edu/magma/